

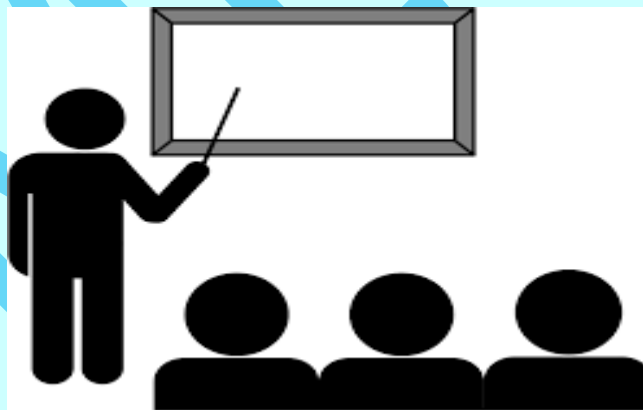
سخنرانی و سخنرانی برنامه ریزی شده

LECTURE & PROGRAMMED LECTURE

سخنرانی به عنوان قدیمی ترین روش موثر و اقتصادی برای انتقال اطلاعات به گروه بزرگی از فراگیران است. بی تردید توانایی و مهارت استاد در تاثیرپذیری این فرآیند دارای اهمیت است. سخنران می تواند عواطف دانشجویان را برانگیزد و آنان را به سوی موضوع و هدف خاص راهنمایی نماید.

روش سخنرانی در نظام های آموزشی سابقه ای طولانی دارد. ارائه مفاهیم بطور شفاهی از طرف استاد و یادگیری آن از طریق گوش کردن و یادداشت برداشتن از طرف دانشجو اساس این روش را تشکیل می دهد.

مطالعات نشان داده است که توجه و تمرکز دانشجویان بعد از ۴۵ دقیقه کمتر می شود. سخنرانی ها باید طوری زمان بندی شوند که بیش از ۴۵ دقیقه طول نکشند و حتما باید زمانی برای پاسخ به سؤالات در نظر گرفته شود.

هر سخنرانی دارای سه بخش زیر است :

- بخش مقدماتی (مقدمه) : در این بخش فرادهنده زمینه را برای ارائه مطلب آماده می سازد. سپس موضوع سخنرانی و برنامه ای که برای آن تدارک دیده است را اعلام می کند.
- بخش میانی (بدنه) : استاد اطلاعات و نکات لازم را درباره موضوع بیان می کند. بیشترین وقت سخنرانی صرف این بخش می شود.
- بخش پایانی (جمع بندی و نتیجه گیری) : آخرین بخش در روش سخنرانی نتیجه گیری است. استاد باید توجه دانشجویان را به بخش ها و مواد اساسی سخنرانی جلب کند و از آنها بخواهد درباره مسائل مورد نظر و با اهمیت در سخنرانی مثال هایی از خود بزنند و خلاصه ای از سخنرانی را بیان کنند.

مزایا:

۱. این روش با وقت اندک کلاس متناسب است و استاد می تواند با بیانات منظم خود توجه یادگیرندگان را به سرعت به موضوع درس جلب کند.
۲. با استفاده از این روش استاد می تواند دانش - تجربه خود را به کار گیرد و یادگیرندگان را با مفاهیم اصلی درس آشنا سازد.
۳. با این روش استاد قادر است به تعداد بیشتری از دانشجویان درس بدهد و در صورت لزوم بر حجم مطالب درسی بیفزاید.
۴. بطور کلی روش سخنرانی از نظر نسبت تعداد استاد به دانشجو، فضا و امکانات لازم برای تدریس در مقایسه با سایر روش ها بسیار مقرون به صرفه است.
۵. اگر استاد به این روش مسلط باشد می تواند میزان علاقه و میل به مطالعه و یادگیری را در یادگیرندگان افزایش داده و زمینه را برای درک مطالب تازه فراهم کند.

محدودیت ها:

- ۱) این روش برای یادگیرندگانی که به گوش دادن و یادداشت برداشتن علاقه و عادت ندارند مفید نیست.
- ۲) در این روش ارتباط بین استاد و دانشجو یکطرفه است و بیشتر اوقات استاد سخنگوی مطلق و دانشجو ساکت و غیرفعال است.
- ۳) در هنگام تدریس پی بردن به میزان علاقه و یادگیری دانشجو بسیار مشکل است.
- ۴) روند آموزش و یادگیری بیشتر در اختیار استاد است تا دانشجو.
- ۵) در این روش بیشتر تاکید بر انتقال دانش و اطلاعات است تا کاربرد آن.
- ۶) در این روش تلاش استاد برای ارائه مطالب است و کمتر می تواند توجه و علاقه دانشجو را به موضوع جلب نماید.
- ۷) این روش به تنهایی برای ایجاد مهارت هایی مثل حل مسئله یا تغییر نگرش و فعالیت های عملی مناسب بنظر نمی رسد.
- ۸) در این روش به علت، ارتباط یکطرفه در طول مدت تدریس و بروز خستگی در شنونده، به تدریج توجه و علاقه دانشجو کاهش می یابد.

👁 در دنیای امروز الحاق بحث، پرسش و پاسخ و حل مسئله به سخنرانی سنتی آنها به روش تدریس فعال و اثربخش تبدیل کرده و آنها از سخنرانی سنتی به سخنرانی تعاملی تبدیل نموده است.

سخنرانی برنامه ریزی شده Programmed Lecture

👁 در این روش تدریس که برای آموزش تعداد نسبتاً زیاد دانشجو به کار می رود از شیوه سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ در قسمت های مختلف هر جلسه تدریس استفاده می شود، بطوریکه دانشجویان در طول مدت کلاس به صورت فعال در جریان یادگیری قرار می گیرند. در این روش، استاد پس از بیان اهداف و توضیح مختصری درباره آن، با طرح مسائلی در رابطه با موضوع درس و پرسش و پاسخ از دانشجویان، مطالب درسی را مورد بررسی قرار می دهد. در این شیوه از انواع وسایل دیداری و شنیداری استفاده می شود و دانشجویان به گروه های کوچک برای یافتن پاسخ سوالات مطرح شده تقسیم شده و با بحث و مشارکت فعال فراگیرندگان یادگیری آسانتر اتفاق می افتد.

مزایا:

۱. با مشارکت دانشجویان در جریان یادگیری، ارتباطات دو طرفه به خوبی برقرار می شود.
۲. با توجه به پرسش و پاسخ و بحث های گروهی، یادگیری همزمان ایجاد می شود.
۳. بازخورد فوری از میزان فراگیری دانشجویان فراهم می گردد.
۴. با فعالیت های گروهی، یادگیری براساس حل مسئله و یافتن راه حل های مناسب انجام می شود.

محدودیت ها:

۱. سخنران بدون برنامه ریزی قبلی برای فعالیت های مختلف آموزشی در هر جلسه نمی تواند کلاس را به این شیوه اداره کند.
۲. جمع بندی مطالب مشکل است و نیاز به تمرین و تجربه دارد.
۳. کنترل زمان و سرعت در ارائه مطالب درسی با توجه به فعالیت های گروهی به راحتی امکان پذیر نمی باشد.

روش اجرا:

نکات زیر می تواند راهنمای خوبی برای اجرای سخنرانی برنامه ریزی شده باشد:

- ابتدا اهداف هر جلسه به دقت خوانده شود تا بخوبی برای دانشجویان تفهیم گردد.
- ضمن بیان مختصری درباره موضوع درس، سوال و یا سوال هایی مطرح می شود.
- پس از ارائه پاسخ های دانشجویان سخنران با جمع بندی اجمالی، مطالب آموزشی لازم را بیان می کند.
- با نشان دادن یک فیلم و یا طرح چند سوال، دانشجویان در گروه های کوچک به بحث می پردازند.
- سخنران با ادراک وقت جلسه و با استفاده از وسائل آموزشی مطالب علمی را بیان می کند.
- در انتهای جلسه ضمن مروری بر مطالب ارائه شده جمع بندی و نتیجه گیری می شود.

منابع:

۱. پشدار ش، حسین زاده ا. شیوه های آموزش در علوم پزشکی. تهران: تحفه: بشری. ۱۳۸۸.
۲. یزدانی ش، حسینی ف، اکبری م. سند راهبردی توسعه کیفی آموزش علوم پزشکی. ۱۳۹۱.
۳. کجوری ج، دهقانی م، امینی م، بذرافکن ل، صابر م، پیله ور ع، گرامی ش. نکاتی مهم در آموزش پزشکی. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی شیراز.
۴. مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی گیلان. کتابچه دوره آموزشی علوم پزشکی. ۱۳۹۳.